

Këyítfii Sañ dəb kibínda **Wo'eencii lëgís Këyítfiida**

Këyítfii fii féri Sañ dəb kibín. Sañ yiima laakin këyít filiis faa ya bídée, ya béstí'ta ga d'uuygaanaa daa kipeskaa Yéesu madee ga éldúnada. Fa wo'u: «Hewhewii winéwí'wii Sañ bínnda». Tíkka ga, ya bíndaa këyít kanak ciliis.

Waama laakee búwaa wo'ee búwaa saboh, an Yéesu Kiristaa yii tum hafci bo' hayya éldúnada enndii kowu Kooh. Ba wo'ee búwaa ban an baa en béeb mínin kitum iñaa neþpi, Kooh abohoori ka. Iñaama tah Sañ bíndaa kerceencaa këyít kiwo'ba baa en Yéesu kayoh-kayohda. Ya wo'aba ban iñaa aaw ga kipeskaa leehooda, na daa bo' jom kitum bi ya míni kilaas gakada: béeb baa gém ga Yéesu Kiristaanaa hay gaka kilaas.

Ya tíkka ga an búwaa enat wíinoo na Kooh ya na Yéesu Kowukiigari; ba waa' Kooh, ba waa' bimooroomba béeþba. Binaa ba tum iñaamanaa, wóorin an ba hay kilaas kipeskaa leehooda.

Këyítfii Sañ dəb kibínda tíidoh anee:

- 1 - Wo'eenii Kooh onohi kipesda (1: 1-4)
- 2 - Kooh lee'laat kesi (1: 5-2: 6)
- 3 - Iñii nakohu kitumcfa (2: 7-17)
- 4 - Buwii sagoh na Kiristaaniifa (2: 18-29)
- 5 - Buwii enu bitowu Koohcfa (3: 1-10)
- 6 - Waarohat ga díkaantiruu (3: 11-4: 21)
- 7 - Kigém ga Yéesu haydohi kiwaaroh (5: 1-21)

Wo'eenii Kooh onohi kipesda

¹ Bii iñii mi bínndúu yii wo' ga loocida, enin lak éldúna sakussii duum. Biima nak, dí kelohinndi ya wo', dí hotinndi na hassíi, dí malaksukohinndi dijófí', dí le'in yahhíi gari. Ya yérí en wo'eenii Kooh onohi kipesda. ² Kipeskii teewukohin, dí hotinka ee kérí dí seedi'. Dí yéegallúu kipeskii leehoo taa'dsa, kii enee kuméeñí' ga yahaa Kooh Paamudii ee ka teewukohin garíida. ³ Iñii dí hotin ee dí kelohinda, yérí dí yéegallúu dú ban, doonaa, dú naríi, du en wíinoo, ee du béeþpuu du bok ki'en wíinoo na Kooh Paamudii, ya na Yéesu Kiristaa, Kowukiigari. ⁴ Dí bii bínndúu iñcuma doonaa du béeþpuu keeñnjuu soos bi mat.

Kooh lee'laat kesi

⁵ Iñii dí keloh ga Yéesu Kiristaa ee dí yéegallúuda yérí en an: Kooh, lee'laat kesi, laakoo dara iñaa ñúus gari. ⁶ Binaa du wo' an du enin wíinoo na Kooh ee du tídi ga ñúusiinaa, lak du wo"ii kayoh ee du taabukkii waasii kayohfii. ⁷ Wayee binaa du tíin ga lee'laatii fodii dii Kooh ga kihafci ya yii ga lee'laatiidsanaa, lak du enin wíinoo, ee ñífi Yéesu, Kowukiigari aamukcsa, hayyuu kisétí' ga baakaaraa en béeþ. ⁸ Binaa du wo' an du laakoo baakaaraa, lak du dúk haffuu ee kayohfii gaa garuu. ⁹ Wayee binaa du took an du laakin baakaaraa, Kooh hayyuu kibayal, ya seti'tuu ga tóoh iñaa du tum ee júþpii, ndaga ya júwin ee iñaa ya wo' tóoh ya tummbi. ¹⁰ Binaa du wo' an du mosoo kitum baakaaraa,

du tíkin Kooh baa wo'oo kayoh ee wo'eeniigari gaa garuu.

2

Kiristaanii yérí amdoohiruu

¹ Oomaaciigoo, mi bínnndúu iñcii cii doonaa dú tumoo baakaa'. Wayee laak garuu yaa tum baakaaraa, ínohat an du laakin baa wo'dannduu ga fíkii Paamudii; Yéesu Kiristaa yérí, ee ya júwin. ² En ki'enaa, ya ga kihafci yérí eroh kumuunkaagari sarah, doonaa baakaa'ciigaruu bayalu. Ee sah, eemmbii ga baakaa'ciiruu don, wayee bi ga cii bu-ëldúna béebsca.

³ Iñii teewandduu nak an du ínohin Kiristaada, wërí en kitum iñcii ya nakohcsa. ⁴ Kon binaa bo' wo' an: «Mi ínohin Kiristaa» ee ya tumoo iñcii Kiristaa nakoh kitumdsanaa, baama wo' saboh ee kayoh gaa gari. ⁵ Wayee baa tumi iñaa Kiristaa nakoh kayoh-kayohcsa, baama teewohin kiwaa'-Kooh kimëti sëk ga keeñci. Fodaama kon du míñ ki'ínoh an du bok nari ki'en wiinoo. ⁶ Baa wo' an ya bokin ki'en wiinoo na Kiristaanaa, ya jomin kidék kitíin ga kotcaa Kiristaanii.

Iñii nakohu kitumda

⁷ Iñii mi bínnndúu yii enndii enaama yi'as yaa nakohu kitum. En ki'enaa, wa en iñaa maañin kinakohu kitum ee dú laasee ga, ga dalaaraa. Ee iñaaama Kooh nakohee kitum kumëeñí'csa, wërí en wo'eenii dú maañ kikelohcsa. ⁸ Hoonohhii wa enin enaama wi'as, waa mi bínnndúu. Wa enee kayoh ga kipeskaa Yéesu ee wa enin kayoh ga kipeskiigarúu. En ki'enaa, ñúusii wii yah

ee lee'laatii wukayohwii wii melic haat. ⁹ Baa wo' an ya yii ga lee'laatii ee ya waa'tii kihot ga mooroomci kerceen, ya lís ga ñúus. ¹⁰ Béeb baa waarin mooroomci, dék ga lee'laat. Ee waa ya yii ga lee'laatii, laakoo dara iñaa búukanndi. ¹¹ Wayee baa waa'tii kihot ga mooroomci, ya ga ñúus. Ya tíin ga ñúus ee ya ínohoo daa ya yahdá, ndaga ñúusaa kúnin hascaagari.

¹² Dú oomaaciigoo, mi bíndúu an, kooroh ga teekii Yéesu Kiristaa, Kooh bayalinndúu baakaa'ciigarúu. ¹³ Dú paamuncum, mi bíndúu an,, dú ínohin baa enee ga, aboh ga dalaaraa bi ga watida. Dú wahambaanicum, mi bíndúu an, dú búukin Seytaani. ¹⁴ Mi bídinndúu, dú oomaaciigoo: dú ínohin Kooh Paamudii. Mi bídinndúu, dú paamuncii: dú ínohin baa enee ga, aboh ga dalaaraa bi ga watida. Mi bídinndúu, dú wahambaanicii: dú yégísin, wo'eenii Kooh wii dékka ga keeñciigarúu ee dú búukin Seytaani. ¹⁵ Kaa keeñukat éldúna ee kaa keeñukat þan iñcii en gada. Baa keeñuk éldúna, mínoo kikeeñuk Kooh, Paamudii. ¹⁶ En ki'ena, iñcii ga éldúnada: ennda neblaat-kumuun, kidíibuk kilaak béeb iñaa fu hot, na kiyak-yakdük ndaga alal. Iñcumá meyohhii ga Kooh, Paamudii, wayee ca meyoh éldúna. ¹⁷ Ee ínohat an éldúna na béeb iñcii buwii díibuki kilaak gada, hay kipaaf, wayee baa tumi iñcii Kooh waa'da, hay kipes bi taa'.

Buwii sagoh na Kiristaaniida

¹⁸ Oomaaciigoo, wahtii méeñjohdá le'in. Dú kelohin an baa heñoh Kiristaaniida hay kihay.

Ee diima deñ bo' biyewin, baa en na kiheñoh Kiristaanii, hayuunun. Kon du ínohin an du bii ga bescii méeñjohda. ¹⁹ Buwiima nak heñoh Kiristaaniida meyohu ga d̄uuycuu, Wayee ba bokéeríi garuu. Ba bokee garuunaa, eneenaanaa ba tesan naruu. Wayee ba foñinnduu doonaa ba hotuk fañ an b̄eebba ba bokéeríi garuu. ²⁰ Dú nak, bii yisela'í'yii sorinndúu heliigari. Ee fodaama dú b̄eebpúu dú ínohin kayohfii. ²¹ Mi bínndúunaa enndii an dú ínohoo kayohfii. En ki'enaa, dú ínohinfā, ee ban dú ínohin an saboh meyohoo ga kayoh.

²² Kon bii yiida en yii wo'oo kayohfā? Baa wedi' an Yéesu yérí en Kiristaaniida, yérí. En ki'enaa, baama yérí en baa heñoh Kiristaaniida ee yérí sañ kitook Paamudii na Kowukii. ²³ Béeb baa sañ an Yéesu yérí en Kowukii Koohaa, mínoo kilaak Kooh fodii paamun. Ee baa took an Yéesu yérí en Kowukii Koohaa, laakin Kooh fodii Paamun. ²⁴ Dú nak, iñaa dú jégí'see kudewaa ga dalaaraa, dú te"arida, dëkat ga keeñciigarúu. Iñaa dú jégí'see kudewaa ga dalaaraada binaa dëk ga keeñciigarúunaa, dú hay kidëk ki'en wínoo na Kowukii na Paamudii ban. ²⁵ Ee iñii yii yérí Kiristaanii dígeeruu. Ya dígeeruu kipeskaa leehoo taa'da.

²⁶ Kon iñuma yérí mi waareerúu kibín, aaw ga loo buwum hellúu kimúuyi'da. ²⁷ Dú nak, Kiristaanii sorin heliigari garúu. Ee waa Heliigari wii dëkka ga d̄uuycúu, dú soolukissii bo' yiliis jégí'túu. En ki'enaa, Helii yisela'í'yii ya so' garúufā, jégírinndúu iñaa en b̄eeb ee iñii ya jégí'túufā kayoh, enndii saboh. Kérí tah,

taabukat iñii Helii yisela'í'yii jëgírohda ee dú dëk ki'en wíinoo na Kiristaanii.

²⁸ Kon nak oomaaciigoo, dëkat ki'en wíinoo na Kiristaanii, en danaa, binaa ya haysisaa, helluu míñ kidal ee du kaci'oo bi du híil ga fíkiici.

²⁹ Waa dú ínohin an Kiristaanii júwin, kon tookat an baa tumin iñaa júwin tóoh kowu Kooh.

3

Buwii enu bitowu Koohda

¹ Kon malkat ga dii Paamudii hínnduu ki-waa'da bi ya wo' an du bitowucida. Ee sah du bitowuci. Iñii tah bu-ëldúna ínohsooruuda wérí en ga dii ba ínohoo Paamudiifa. ² Mbokciigoo mi keeñukinda, diima denj du bitowu Kooh ee daa du yah kimanda teewohussii bi lee' duum. Du ínohin nak an binaa Kiristaanii teewukohis garuunaa, du madan nari ee du hotanndi ga daa ya man deñfa. ³ Béeb baa laak yaakaaraama ga Kiristaaniinaa, hay kiséti' hafci fodaa daa ya ga kihafci, ya setinda.

⁴ Béeb baa dëk ga kitum baakaa', lak ya dëegin Waas-Kooh, ndaga baakaa' wérí en kideenj Waas-Kooh. ⁵ Dú ínohin an Yéesu Kiristaa hayin ëldúna kinís baakaa'cii ga buwii ee ya ga kihafci ya laakoo baakaa'. ⁶ Baa en nari wiínoonaa dëkoo ga kitum baakaa'. Baa dëk ga kitum baakaa' nak hottii Yéesu Kiristaa ee mossiiri ki'ínoh.

⁷ Oomaaciigoo, ken hanattúu kidfúk. Baa dëk ga kitum yijúwí', júwin fodii dii Yéesu Kiristaa júbda. ⁸ Baa dëk ga kitum baakaa' nak, yuu Seytaani. En ki'enaa, Seytaani, ga dalaaraa

bi ga wati, dëk ga kitum baakaa'. Iñamaa tah Kowukii Kooh hayin ëldúna kidúbí' iñcii Seytaani lëgëyda. ⁹ Béeb baa en kowu Kooh, dëkoo ga kitum baakaa', ndaga iñaa Kooh sok garida wëri paal gari. Ya mínoo kidëk ga kitum baakaa', ndaga ya kowu Kooh. ¹⁰ Bo' ínohsohan towutii Kooh na towutii Seytaani ga iñii yii: baa tumoo iñaa júwin ee waa'tii mooroomci kerceen enndii yuu Kooh.

Waarohat ga díkaantiruu

¹¹ En ki'enaa, aboh ga dalaaraa bi wati, wo'eeniiwii wëri dû wo'u: Du waaroht ga díkaantiruu. ¹² Du hanat kiman na Kayeenj. Ya taabee na Seytaani bifaf ya appa këmëenkici. Ya ga kihafci tumeencaagari enee cibóni', ee caa këmëenkici enee cijuwí'. Kéri tah ya appari. ¹³ Dú mbok-kerceencii, binaa bu-ëldúna sagussúunaa, iñamaa hanattúu kijaahal. ¹⁴ Du ínohin an du múnin ga kikaan, du laasin ga kipeskaa leehoo taa'da. Du ínohin gaka, waa du waarin bimooroommbúu. Baa waa'tii mooroomci, lís ga kikaankaa bi wati. ¹⁵ Béeb baa saj mooroomci kerceenaa lak ya apoh-bo'. Dú ínohin an apoh-bo', kipeskaa leehoo taa'da dëkkii gari. ¹⁶ Dú ínohsohan kiwaaroh ga iñii yii: Kiristaa erohha kipeskaagari ndaga du. Kon du ban, du jomin ki'eroh kipeskiigaruu ndaga bimooroommbuu. ¹⁷ Binaa bo' yaa laakin alal dii ga ëldúna, ya hot mooroomci kerceen yaa laakoo ee soolukin dímal, ya tèc keeñci ga baamanaa, kon kiwaarohkaa Kooh nakohfa ka hanoh gada ga keeñci? ¹⁸ Oomaaciigoo, kiwaarohkiigaruu

hanat ki'eem ga wo'een doŋ, ga túuwttii, wayee ka enat kayoh-kayohdā taam na kitum.

Kowu Kooh niikoo

¹⁹ Iñii yii yérí onannduu ki'ínoh an dū bii ga kayohfii ee fodaama helluu hay kidal ga fíkii Kooh. ²⁰ Luu enee an helluu yabinnduu ga yen, dū míniinwa kidéli ga Kooh, ya yii ya míñ helluu fúuf ee ya ínohin tóohdā. ²¹ Kon dū bii mi keeñukindā, binaa helluu yammbiiruu ga daranaa, ínohat an helluu hay kidal ga fíkii Kooh. ²² Ee iñaa dū kíimmbi tóoh, dū hayyi kilaas, ndaga dū bii taabuk iñcii ya nakohdā, ee dū bii tum iñcii ya waa'dā. ²³ Iñii yii yérí ya nakoh kitum: dū gëmat ga teekii Yéesu Kiristaa, Kowukiigari ee dū waaroh ga díkaantiruu fodaa ya nakkuukadā. ²⁴ Baa taabuk iñcumā Kooh nakoh kitumsanāa, ya en wíinoo na Kooh ee Kooh dëk gari. Ee Helii yisela'íyii ya onnduuda hayyuu ki'on ki'ínoh an ya yii dëkka garuu.

4

Ki'ínohsoh Helii Kooh, wa, na helii Seytaani

¹ Dú mbokciigoo mi keeñukdā, kaa gaawat kigém béeb baa wo"úu an ya taam na Helii yisela'íyii, wayee malaksukohatba hen paay bi dū ínoh ati helaa ba bayda meyoh ga Kooh ati na. Mi wo"úu iñuma ndaga laakin bibo' biyewin, ba tík hafba biséldíiga-Kooh, ee enndii kayoh. Ba bii tasaarukohha ga éldúna. ² Dú ínohsohan baa taam na Helii Kooh ga iñii yii: baa wo' faŋ an Yéesu Kiristaa hayin éldúna ga faan bo'-súusúusaa, baama taam na Helii Kooh.

³ Wayee béeb baa tookkii an Yéesu hayin éldúna ga faan bo'-súusúusaa, yaama bo' taammbii na Helii Kooh, ya taam na helaa meyoh ga bii heñoh Kiristaaniifa. Dú keloheera an ya hay kihay éldúnada, ee sah (mi wo'"úu man) ya hayin kuméeñí'. ⁴ Kon nak, dú oomaaciigoo, dú buu Kooh ee dú búukin buwaama tík hafba biséldíiga-Kooh ee lak sabohdfa, ndaga Helii taam narúuda wéri wëñ dooli wii taam na buwii enu bu-éldúnada. ⁵ Buwaama tíku hafba biséldíiga-Koohdfa, ba bok ga éldúna kérí tah ba wo'i wo'een éldúna ee bu-éldúna súkúrukiba. ⁶ Du nak, dú buu Kooh. Baa ínohin Kooh súkúrukinnduu, wayee baa enndii yuu Kooh súkúrukooruu. Fodaama, baa taam na Helii yukayohyii meyoh ga Koohdfa na baa taam na helii dúki buwiidfa, dú ínohsohanba ga iñaama.

Kooh líif na kiwaaroh

⁷ Mbokciigoo mi keeñukdfa, dú waarohat ga díkaantiruu ndaga kiwaaroh meyoh ga Kooh, ee béeb baa waarin mooroomci, límuk ga Kooh ee ya ínohin Kooh ban. ⁸ Baa waa'tii mooroomci nak, ya ínohoo Kooh ndaga Kooh líif na kiwaaroh. ⁹ Kooh teebpuu an ya waarinnduu ga iñii yii: ya wosin Kowukiigari ya laak donđa éldúna, doonaa ka onnduu kipes. ¹⁰ Kon, kiwaaroh kayoh-kayohda kérí en ya? Enndii an du bérí waa' Kooh, wayee nam ki'en an Kooh yérí waa'tuu, ya wossa kowukaagari éldúna, ka erohha kumuunkaagari, ka ennda sarahaan tumsi kibayaluk baakaa'dfa, doonaa ka kinís baakaa'cumgaruu.

¹¹ Mbokciigoo mi keeñukda, en lak Kooh ga kihafci yérí waa'tuu fodaamanaa, du ga kihaffuu ban, du jomin kiwaaroh ga díkaantiruu. ¹² Kooh nak, ken mosoori kihot. Wayee binaa du waaroh ga díkaantiruunaa, ya hay kidék ga duuycuu ee kiwaarohkaa meyoh garida hay kimat ga keeñciigaruu. ¹³ Iñii onannduu ki'ínoh an du enin nari wíinoo ee ya enin naruu wíinooda wérí en an ya oninnduu Heliigari yisela'íyii. ¹⁴ Dí nak, dí hotin ee dí bii seedi' an Kooh Paamudii wosin Kowukiigari ēldúna ka músal bu-ēldúna. ¹⁵ Béeb baa took kiwo' fanj an Yéesu yérí en Kowukii Koohaa, Kooh dëkin gari ee ya enin wíinoo na Kooh. ¹⁶ Du ga kihaffuu, du ínohin dii Kooh hínnduu kiwaa'da, ee du géminka. Béeb baa dék ga kiwaa' mooroomcinaa, ya enin wíinoo na Kooh ee Kooh enin wíinoo nari ban. ¹⁷ Du ínohsohan an kiwaaroh matin ga keeñciigaruu ga iñii yii: du mëdí' kipeskiigaruu na kaa Yéesu. Fodaama helluu hay kidal ga bériinaa Kooh yah ki'atti' bu-ēldúnada. ¹⁸ Kiwaaroh, kiniik gaa ga duuvgaa, ee ka mat ga duuycuunaa ka kaal kiniik garuu. En ki'enaa, bo' niik yenaa lak helci ka' ga doo'caa sekkiida. Kon bo' niikaa lak kiwaaroh mattii ga kipeskaagari.

¹⁹ Kooh ga kihafci yérí dëbpuu kiwaa', kérí tah du waarinndi, ya na buwii enu buucida. ²⁰ Binaa bo' wo' an: «Mi waarin Kooh», ee lak ya waa'tii kihot ga mooroomci kerceenaa, ya wo"ii kayoh. En ki'enaa, baa waa'tii mooroomci, yii ya hotda, mínan na kiwaa' Koohyii ya hottiida? ²¹ Kiristaanii ga kihafci nakkuu iñii yii: «Baa fu

waarin Koohaa, waaraa mooroomfu ban.»

5

Kigëm ga Yéesu haydohi kiwaaroh

¹ Béeb baa fu gëm an Yéesu yérí en Kiristaani-inaa, fu kowu Kooh. Ee baa fu waa' Paamun béeb, fu waa' towutaa límukoh garida ban.
² Binaa du waa' Kooh, du taabuk iñcii ya nakoh kitumdsanaa, iñaama hayyuu kitah ki'ínoh an du waarin towutiigari tíinootii ban. ³ Kiwaa' Kooh nak, kérí en kitaabuk iñii ya nakoh kitumdfa. Ee iñcumá ya nakohda, ca bítoo ga dookkuu. ⁴ En ki'enaa, towutii Kooh laakuunun ndam ga dook éldúna. Kigëm ga Yéesu kérí onnduu kilaak ndamaama ga éldúna. ⁵ Kon bii yiida míñ kilaak ndam ga dook éldúna? Hanaa baa gëm an Yéesu yérí en Kowukii Kooh.

Iñcii teewoh an Yéesu Kowu Koohda

⁶ Yéesu Kiristaa hayin éldúna, ya koorohin ga kibétisi'u ga mísú, ee ya aamin ñífaagari ga wii ya kaandfa. Enndii mísú donj wayee ga mísú na ñíf. Helii yisela'í'yii seedi'in an iñaama kayoh ndaga Helii teewohi kayoh rek.
⁷ En ki'enaa, ya laakin seedi baahay: ⁸ Helii yisela'í'yii, mísúmaa, na ñífaa. Ee ba baahay, ba júwohin ga iñaama. ⁹ Binaa bibo' seedi' yenaa, du tookin iñaa ba wo'ða. Seedi'aa Kooh nak wérí wëñ kibít ee iñaa ya seedi' yaamada, ya éewdohwa ga Kowukaagari. ¹⁰ Fodaama, baa gëm ga Kowukii Kooh bayin seedaama ga keeñaagari, wayee baa gëmmbii Kooh, ya tíkinndi baa wo'oo kayoh, waa ya gëmmbii iñii

Kooh seedi' ga Kowukiigarida. ¹¹ Iñii yii yërí en iñii Kooh seedi'da: Ya oninnduu kipeskaa leehoo taa', ee kooroh ga Kowukiigari, du laassa ga kipeskiima. ¹² Béeb baa enin wiinoo na Kowukii Kooh, laasin ga kipeskii, ee baa enndii wiinoo na Kowukii Kooh, laassii gaka.

Iñii onohi kipeskaa leehoo taa'da

¹³ Mi bínnndúu iñcuma tóohca d'ú bii d'ú gëmin ga teekii Kowukii Koohda, doonaa d'ú ínoh an d'ú laasin ga kipeskaa leehoo taa'da. ¹⁴ Helluu nak dalin ga fíkíi Kooh ga iñii yii: binaa du kíimmbi yen ee taam ga iñaa ya waa'danaa, ya hay kisúkúruk iñaa du kíimmbida. ¹⁵ Ee waa du ínohin an ya súkúrukinnuu, ga iñaa du mínnodi kikiim béeb, du ínohat ban an du laasin ga iñaa du kíimmbida. ¹⁶ Binaa bo' hot mbokci kerceen, yaa tum baakaa', waa ëewdohoori ga kikaan ya hëgískoh na Kooh bi taaraa, ya kíimdatti Kooh. Fodaama, Kooh hay ki'on baa yaama kipes. Iñii mi wo'da eem ga buwaa tumsi baakaa'caa ëewdohooba ga kikaanda. En ki'enaa, laakin baakaa' waa ëewdohi bo' ga kikaan bi taa', wayee nak enndii baakaaraa manda tah mi nakkúu kikiim Kooh. ¹⁷ Iñcii cibóní'cii du tumida tóohca iñcii baakaa' ga fíkíi Kooh. Wayee nak, enndii an baakaa'cii tóoh ëewdohi bo' ga kikaan bi taa'.

¹⁸ Du ínohin an baa en kowu Kooh dëkoo ga kitum baakaa'. En ki'enaa, Kowukii Kooh kérí watukiri ee sépí'i'-ga-nofii mínoo yen gari. ¹⁹ Du ínohin an du buu Kooh, ee du ínohin an sépí'i'-ga-nofii tíkin yah ga dook éldúna tóoh.

20 Du ínohin an Kowukii Kooh hayin éldúna ee ya oninnduu hel ki'ínohsoh Koohyii yukayohyii. Du enin wiinoo na Koohyii yukayohyii ndaga dii du enin wiinoo na Yéesu Kiristaa, Kowukiigari. Ya yërí en Koohyii yukayohyii, yërí en kipeskii leehoo taa'da. **21** Kon oomaaciigoo, watukat haffúu ga kijaamuk iñcaa enndii Kooh.

**Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiiliimunkii
ki'askii**

**Noon: Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiiliimunkii
ki'askii New Testament**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Noon)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
7c1cfb93-c4c9-5127-ac22-ecb23adca870